

Følg brev til Omlægningsplanen for Lokal Trepert Kalundborg 2.1

Kære kommunalbestyrelse/byråd i Odsherred, Holbæk, Ringsted, Sorø, Slagelse og Kalundborg

Den lokale trepart Kalundborg fremlægger hermed en samlet omlægningsplan for hovedvandområdet Kalundborg 2.1. Planen er resultatet af et grundigt samarbejde mellem Landbrug & Fødevarer, Udtagningskonsulenterne, Danmarks Naturfredningsforening, Naturstyrelsen og kommunerne.

På mødet den 20. oktober 2025 drøftede vi i Den Lokale Trepert omlægningsplanen med dens forslag til skitseprojekter til omlægning af landbrugsarealer til ny natur med fokus på kvælstofreduktion og CO₂-udledning.

Treparten indstiller, at kommunalbestyrelsen/byrådet principvedtager planen og dermed igangsætter arbejdet med at realisere denne. Den Lokale Trepert vil følge processen med omlægningsindsatsen i de kommende år og i nødvendigt omfang opdatere planen, der skal ses som en dynamisk plan. En opdatering i takt med implementering af aftaler og lovgivning vil også omfatte rammerne for udtagning af arealer til skov og naturformål. Aftalenotatet understøtter selve omlægningsplanen.

Formålet med følgebrevet og det medfølgende notat er at give indblik i arbejdsprocessen og overvejelserne bag omlægningsplanen.

Vi i treparten håber, at planen vil blive godt modtaget, og at alle parter vil fortsætte det vigtige samarbejde om at opnå et renere hav- og vandmiljø, drikkevandsbeskyttelse, en styrket biodiversitet, etablering af mere og bedre natur og et betydeligt bidrag til reduktionen af CO₂-udslippet i Danmark, samt at vi sikrer rammer for en bæredygtig omstilling af landbruget, så Danmark også i fremtiden har et konkurrencedygtigt og attraktivt landbrugserhverv.

Med venlig hilsen

Den Lokale Trepert Kalundborg 2.1

v/ repræsentanterne udpeget af Landbrug & Fødevarer, Danmarks Naturfredningsforening, Naturstyrelsen og kommunerne.

Den 21. oktober 2025

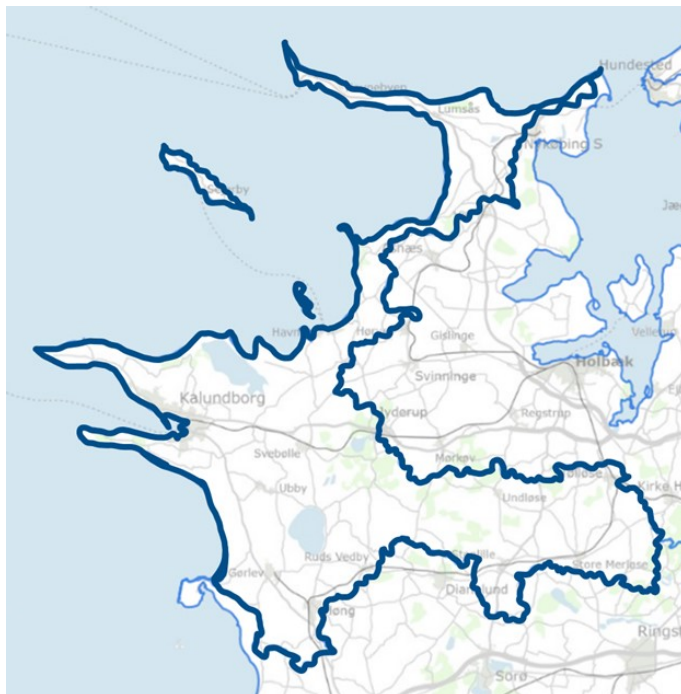
Aftalenotat til omlægningsplanen for Den Lokale grønne trepart Hovedvandopland 2.1 – Kalundborg

Arbejdet med Omlægningsplan Kalundborg 2.1 i 2025

I det følgende giver vi et indblik i den arbejdsproces og de overvejelser, der ligger til grund for den færdige omlægningsplan.

Omlægningsplanen bidrager til opfyldelse af indsatskravene for *hovedvandoplandet Kalundborg 2.1* og indtænker i en vis grad synergieffekter på de udpegede arealer. En omlægningsplan omfatter et helt hovedvandopland, der igen er opdelt i delvandoplande. Hvert delvandopland har et reduktionsmål for kvælstof og et potentiale for lavbundsjord.

For skovrejsning og natur er der pt. kun sat nationale mål, og Omlægningsplanen vil fremover også skulle bidrage hertil. Det bemærkes, at der er overlap imellem målene, da lavbundsområder og urørt skov fx potentielt kan blive til ny natur.

Hovedvandopland Kalundborg 2.1 dækker et areal på 982 km² fordelt på 6 kommuner. Det strækker sig fra Odde, langs Sejerøbugten, Kalundborg Fjord og ned i Storebælt og langt ind mod Midtjylland

Omlægningsplanen for Kalundborg 2.1 giver et samlet overblik over indsatskravene og graden af målopfyldelse i hovedvandoplandet; de enkelte delvandoplande; og på kommuneniveau.

Planen lever op til indsatskravene for kvælstofreduktion i vores hovedvandopland og omfatter egnede skitseprojekter til udtagning af:

- Arealer med henblik på kvælstofreduktion
- Lavbundslande (inklusive randområder), som bidrager signifikant til det nationale mål for CO₂-reduktion
- Arealer der sammenbinder eksisterende naturområder

Identificeringen af arealer egnet til ny natur, herunder strengt beskyttet natur, drikkevandsbeskyttelse og skovrejsning fortsætter på landsplan i 2026 og 2027, og der vil derfor være opfølgende planlægning i Den Lokale Trepert.

I det følgende beskriver vi arbejdsprocessen, planens rammer og indhold samt vigtige emner og forhold, vi ønsker at fremhæve.

1) Arbejdsprocessen i Lokal Trepert Kalundborg og omlægningsplanens indhold

Den Lokale Trepert har holdt 5 møder (heraf 1 virtuelt) i perioden marts til oktober 2025.

Samarbejdet har været præget af åbenhed, faglighed og vilje til at finde fælles løsninger – også om emner alle ikke umiddelbart har været enige om. Den Lokale Trepert har fået udstukket en opgave af Ministeriet for Grøn Trepert – og den har vi lagt os i selen for at løfte.

DN og LF's repræsentanter har undervejs i forløbet deltaget i dialogmøder med Trepertens formandskab, for at understøtte processen frem mod den færdige omlægningsplan. Derudover har DN og LF's repræsentanter deltaget i en række dialog-tegnemøder med kommunernes fagmedarbejdere, hvor forslag til skitseprojekter blev gennemgået og finjusteret. Der er blevet givet og taget, forhandlet og indgået kompromisser.

Arbejdet i treparten blev understøttet af et tæt samarbejde mellem kommunernes fagmedarbejdere samt ledere på vand- og naturområdet, Naturstyrelsen og udtagningskonsulenterne.

Fællessekretariatet for Sjælland Nord inviterede i efteråret medlemmerne af treparten til at besøge tre lokaliteter med enge, lavbundslande, moser og en genskabt sø – eksempler på aktuelle arealomlægninger.

Kalundborg Kommune har som formands- og sekretariatskommune bidraget med mødeplanlægning, koordinering, fremdrift og kontakt til ledelse og fagmedarbejderne i kommunerne.

Lokal Trepert Kalundborg 2.1 og Lokal Trepert Smålandsfarvandet 2.5 deler ansvaret for kystvandoplandet for Jammerland Bugt og Musholm Bugt.

Lokal Trepert Kalundborg 2.1 bærer en mindre del af ansvaret i Lokal Trepert Isefjorden og Roskilde fjord 2.2 for kystvandoplandet Kattegat Nordsjælland. Der er derfor foregået et samarbejde på kryds og tværs af kommuner, foreninger og organisationer.

Ringsted og Slagelse Kommune har kun mindre arealer i Hovedvandopland Kalundborg 2.1, men har bidraget aktivt til fastlæggelse af arealer til omlægning.

Det er grundstenen i forhold til implementeringen af arealomlægningsplanen, at den videre proces bygger på en indgående dialog med lodsejerne og frivillighed i forhold til lodsejernes ønske om at indgå projekter til realisering af planen.

Omlægningsplanens rammer og indhold

Omlægningsplanen er udarbejdet med IT-værktøjet MARS og rummer projekter på forskellige stadier fra skitseprojekt på idéniveau til projekter, der allerede har fået tilsagn om økonomisk støtte.

Når et skitseprojekt fremgår af omlægningsplanen, er det ikke bindende for hverken lodsejere eller kommune, men skal forstås som et potentielt arealomlægningsprojekt, der skal undersøges

nærmere i tæt dialog med de enkelte lodsejere, når omlægningsplanen skal realiseres. En lodsejer er således ikke forpligtet til at gå med i et projekt eller til selv at gennemføre arealomlægningen.

Omlægningsplaner skal omfatte udtagning af kulstofrige lavbundsgrunde, etablering af vådområder, skovrejsning, ekstensivering og andre arealbaserede omlægningsindsatser, der bidrager til målet om at skabe mindst 20 procent beskyttet natur på landsplan, herunder potentialer for store sammenhængende naturområder.

Nationalt skal omlægningsplanerne samlet set bidrage til at:

- Reducere kvælstofudledningen med 13.800 ton gennem arealomlægning og ekstensivering
- Udtage 140.000 hektar kulstofrige lavbundsgrunde, inkl. Randområder, for at reducere CO₂-udledning
- Etablere 250.000 hektar ny skov heraf 100.000 hektar urørt skov
- Skabe mere og sammenhængende natur samt styrke biodiversiteten

I 2025 har fokus nationalt været på indsatsbehovene knyttet til kvælstofreduktion og udtagning af kulstofholdige lavbundsgrunde inkl. randområder, og det har den lokale trepart arbejdet ud fra. Potentialer for udtagning af kulstofrige lavbundsgrunde er i Trepert 2.1 Kalundborg 8.070 ha. Der er i de enkelte kystvandoplande sat mål for kvælstofindsatsen, og angivet et potentialer for lavbundsindsatsen. I denne omlægningsplan er der også lagt arealer ind med et stort potentialer for at sammenbinde og etablere værdifulde naturområder.

Der er ikke fastsat lokale mål for skovrejsning og natur, men de indgår i den nationale politiske aftale. På landsplan er målet 250.000 hektar ny skov heraf 100.000 hektar urørt skov og mindst 20 procent beskyttet natur. Den lokale trepart forventer, at der i løbet af det kommende år (2026) fra national side vil blive angivet potentialer for skovrejsning lokalt og naturområder, så det kan bruges i det videre arbejde med Trepertens udpegning af skov- og naturarealer.

Omlægningsplanen og anden planlægning i kommunerne

Omlægningsplaner er dynamiske projektkataloger, der viser vejen til målfrielse.

Omlægningsplanen skal derfor ikke i offentlig høring på samme måde som en lokalplan. Når kommunen skal give tilladelse til at etablere det enkelte projekt, vil der i de fleste tilfælde være en offentlig høring i forbindelse med den almindelige myndighedsgodkendelse.

Alle udpegede skitseprojekter i omlægningsplanen skal screenes for væsentlige arealkonflikter med eksisterende politisk godkendt planlægning i kommunerne.

I forbindelse med implementeringen af planerne bør kommunerne tage hensyn og undgå at disponere arealerne i skitseprojekterne til anden anvendelse. Omlægningsplaner kan have betydning i fremtidig kommuneplanlægning.

2) Emner der har været vigtige for Den Lokale Trepert

I dette afsnit fremhæver vi en række emner, der har været særligt vigtige for Den Lokale Trepert i arbejdet med at udforme omlægningsplanen.

Målet for Den Lokale Trepert har været at opnå konsensus om en robust omlægningsplan, der afspejler indsatskravene og hensigterne i de nationale politiske aftaler samt indtænker synergieffekter på de udpegede arealer. Arbejdet bygger på en række principper, som har guidet processen.

Synergieffekter

Den Grønne Trepartsaftale omfatter krav om kvælstofreduktion, omlægning af lavbundslande inkl. randzoner til ny natur, drikkevandsbeskyttelse, etablering af skov herunder urørt skov og øgning af natur og biodiversitet.

Planen for Den Lokale Trepert Kalundborg er udarbejdet med fokus på at skabe mest mulig værdi på de enkelte arealer – fx ved at kombinere sammenhængende natur og kvælstoffjernelse. Treperten enedes på første møde om at arbejde efter de 5 omlægningskriterier, kvælstofindsatsbehov, omlægning af lavbundsarealer, udlægning af arealer til skovrejsning, øgning af biodiversitet og beskyttelse af drikkevand.

LF, DN og kommunernes fagmedarbejdere har primært anvendt parametrene kvælstofindsatser og omlægning af lavbundsarealer til ny natur for at udpege egnede skitseprojekter. Sideløbende har vi undersøgt og peget på arealer til sammenbinding af eksisterende natur.

Udpegning af arealer til skovrejsning, drikkevandsbeskyttelse og beskyttet natur arbejder Den Lokale Trepert videre med i 2026-27. Store dele af omlægningen vil skabe sammenhængende naturområder, hvis de gennemføres. Der skal arbejdes videre med at finde større sammenhængende arealer, der binder flere mindre projektområder sammen og opfylder flere formål på en gang.

Treperten forpligter sig således til fra 2026 at arbejde med at udpege arealer til skovrejsning samt etablering af beskyttet natur for at skabe synergier i skitseprojekterne efter principvedtagelsen af omlægningsplanen.

Lodsejer- og borgerinddragelse

Den Lokale Trepert betragter lodsejerinddragelse som en vigtig del af processen. De 6 kommuner har grebet lodsejerinddragelsen forskelligt an. Nogle kommuner har udsendt et generelt og eventuelt et opfølgende informationsbrev til lodsejerne, og flere kommuner har holdt borgermøder – andre har afventet Den Lokale Treperts principgodkendelse af den samlede omlægningsplan.

Ultimo 2025 forventes det, at alle kommuner har haft kontakt til de berørte lodsejere primært via et eller flere orienterende breve. Nogle kommuner har mulighed for individuel dialog med dem, der ønsker mere information om konkrete projekter på deres jord, mens andre inviterer til større oplandsmøder. Alle lodsejere bliver inddraget, når projektlederne begynder at arbejde med de konkrete skitseprojekter eller interesseområder.

Både Landbrug & Fødevarer og Danmarks Naturfredningsforening har haft følgegrupper i baglandet. Danmarks Naturfredningsforening har bidraget på vegne af frilufts- og naturorganisationer, Naturpark Åmosen samt foreningens lokalafdelinger i de respektive seks kommuner, mens Landbrug & Fødevarer har bidraget via lokale landbrugsorganisationer. VKST har selv og i samarbejde med nogle kommuner afholdt informationsmøder for lodsejere, hvor der blev informeret om den grønne trepart og de kommende omlægningsplaner.

Omlægningsplanens robusthed

Treperten har haft fokus på at skabe en robust og dynamisk omlægningsplan, der kan justeres, når projekter ændrer sig eller evt. falder fra undervejs. Planen indeholder skitseprojekter, der samlet set overstiger indsatsbehovet for kvælstofindsatsbehovene i hovedvandområdet, så der er en plausibel mulighed for at opfylde indsatsbehovene.

Der planlægges flere større lavbundsprojekter på kulstofholdige jorde fx de ansøgte projekter Verup Sandlyng Mose, Store Åmose, Ulkestrup, Undløse og LI. Åmose.

Treparten er enige om, at skitseprojekter med tydelig lodsejeropbakning skal prioriteres højt i implementeringsfasen for at sikre fremdrift og realisering af planen.

Som tidligere beskrevet er arbejdet med omlægningsplanen ikke overstået i Den Lokale Trepert Kalundborg. Derfor vil planen blive opdateret, når Den Lokale Trepert Kalundborg i løbet af 2026 arbejder for at identificere arealer til skovrejsning, drikkevandsbeskyttelse samt etablering af beskyttet natur. Ligesom der vil blive arbejdet videre for at skabe synergier i skitseprojekterne.

3) Opmærksomhedspunkter

Arbejdet med omlægningsplanen har været en løbende proces, hvor planen er blevet udviklet samtidig med, at skinnerne blev lagt både lokalt og nationalt. Overordnet set er der nået et realistisk målopfyldende resultat. Der er dog enkelte forhold, som kan bidrage til at nå de samlede indsatsmål, som bør fremhæves.

Skovrejsning og grundvandsbeskyttelse

I 2025 har fokus i Trepert 2.1. Kalundborg været på indsatsbehovene knyttet til kvælstofreduktion og udtagning af kulstofholdige lavbundslande, inkl. randområder. Der er derfor ikke fastsat lokale mål for skovrejsning, og omlægningsplanen indeholder kun i begrænset omfang skitseprojekter, der omfatter skovrejsning.

Skovrejsning er imidlertid en aftalt del af den grønne trepartsafale. I den nationale politiske aftale er der på landsplan et mål om 250.000 hektar ny skov, heraf 100.000 hektar urørt skov.

Grundvandsbeskyttelse er ligeledes en vigtig synergieffekt i arbejdet med omlægningsplanen i de kommende år. Parterne er enige om at skovrejsning blandt flere er et muligt redskab til grundvandsbeskyttelse, ligesom skovrejsning kan give nye rekreative muligheder. Der er i treparten derfor enighed om, at der skal arbejdes med skovrejsning i trepartsregi i 2026 og 2027. Kommunerne kan fortsætte arbejdet med at tilvejebringe grundlaget for større skovrejsningsprojekter med henblik på grundvandsbeskyttelse, biodiversitet og rekreative muligheder.

Sammenbinding af store naturområder og finansiering

I "Aftale om et Grønt Danmark" fremgår det, at planen skal bidrage til at sammenbinde og beskytte større naturområder. Som tidligere nævnt er det nationale mål 20 procent beskyttet natur.

Den Lokale Trepert Kalundborg har udarbejdet skitseprojekter, der sammenbinder eksisterende naturområder. Selvom områderne indeholder flere individuelle skitseprojekter, så viser planerne, at skitseprojekterne på sigt kan komme til at udgøre større sammenhængende naturområder.

Der er peget på et større signaturprojekt "Åmosen". Et signaturprojekt dækkende over 3 kommuner på i alt ca. 5.000 hektar. Projektet omfatter allerede beskyttede arealer, der sammenbindes. Projektet kan yderligere løbende øges.

Ligeledes er der indenfor trepartens geografiske område også peget på en projektidé om et signaturprojekt "Bjergene" i Odsherred på i alt på cirka 1.500 ha. Projektet går på tværs af de to treparter Kalundborg 2.1 og Isefjord og Roskilde Fjord 2.2.

Vådområde- og lavbundsprojekter samt skovrejsningsprojekter og permanent ekstensivering bidrager til at skabe mere natur og finansieres primært af statslige tilskudsordninger. Skitseprojekter i indsatskategorien Naturpotentiale finansieres ikke af de faste statslige tilskudsordninger og skal opnå finansiering på anden vis i samarbejde med private fonde, andre

interessenter eller statslige puljer mv. Treparten eller kommunerne kan i samarbejde med projektlederne og interesserede lodsejere arbejde for at muliggøre finansieringen af de større sammenhængende naturområder.

Minivådområder som virkemiddel

Der indgår pt. kun enkelte ansøgte minivådområder i planen. Det betyder, at der ikke er taget højde for potentialet fra minivådområder i forbindelse med opgørelse af kvælstofreduktionen i forhold til indsatsbehovet.

Treparten er dog enige om, at minivådområder kan være et kvælstofeffektivt virkemiddel som supplement til andre indsatser og hvor andre virkemidler ikke kan realiseres.

Baggrunden for, at minivådområder endnu ikke indgår er, at udtagningskonsulenterne ikke har haft mulighed for at nå en gennemgang og kvalitetssikring af alle de henvendelser om minivådområder, de har modtaget, inden omlægningsplanen skulle færdiggøres.

Den Lokale Trepert fremlægger derfor en omlægningsplan, der opfylder kvælstofindsatsbehovet i alle delvandoplande, men som ikke indeholder minivådområder. Da planen er dynamisk, vil minivådområder blive tilføjet efterhånden, som de er ansøgt og godkendt.

Som en indikation på omfanget af minivådområder for hovedvandopland Kalundborg 2.1. har SEGES sendt en opgørelse over maksimalt potentiale for minivådområder, og de udgør i alt 134 tons kvælstof. Der er vedlagt et bilag med oversigt over potentielle lokaliteter for minivådområder i Hovedopland 2.1 Kalundborg.

Nedre Halleby Å

Under arbejdet i den lokale trepart med skitseprojekter og lodejerdiallog, er en afgørelse foretaget af Kalundborg Kommune vedrørende oprensning af Nedre Halleby Å anket til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Når der foreligger en afgørelse, vil vi naturligvis tage den til efterretning.

4) Den videre proces

Efter den politiske principvedtagelse af omlægningsplanen har Den Lokale Trepert ansvar for at følge op på implementeringen af planen og holde den opdateret med ny viden og til- og afgang af projekter. Samtidig skal der arbejdes med planlægning af nye skitseprojekter til skovrejsning herunder drikkevandsbeskyttelse samt ny beskyttet natur.

Den Lokale Trepert vil med hjælp fra de 6 kommuners fagmedarbejdere undersøge, hvor det giver mest værdi at plante og udlægge skov, beskytte grundvand og skabe sammenhængende naturområder. Planerne vil blive opdateret i 2026-2028.

I 2025 har parterne arbejdet tæt sammen om udviklingen af omlægningsplanen. Det fælles arbejde har været præget af en konstruktiv og løsningsorienteret tilgang, som parterne forpligtiger hinanden til at videreføre i de kommende år.

Parterne ser frem mod 2026, 2027 og 2028 som vigtige år i forhold til at sikre fremdrift, forankring og realisering af omlægningsindsatsen. Der er en fælles forståelse af, at det fortsatte samarbejde – både lokalt og på tværs – er afgørende for at kunne håndtere barrierer og dele viden på tværs af aktører og geografier. Samarbejdet omkring den Lokale trepart for Kalundborg fortsætter i 2026 og frem med udgangspunkt i de nationale udmeldinger fra trepartssamarbejdet. De nærmere rammer for det arbejde forventes fastlagt i aftaler mellem KL og Ministeriet for Grøn Trepert med inddragelse af Landbrug & Fødevarer samt Danmarks Naturfredningsforening. Det forventes at arbejdet fortsat tager udgangspunkt i en dialog med lodsejerne.

Når aftalenotatet, der er en del af omlægningsplanen, og omlægningsplanen offentliggøres, kan alle berørte lodsejere se de dele af deres arealer, der indgår i omlægningsplanen som et potentielt projekt. Projektlederne i kommunerne og Naturstyrelsen samt udtagningskonsulenterne fortsætter arbejdet med at opfylde målene i planen i samarbejde med de lokale lodsejere.

Det er vores forhåbning, at mange lodsejere vil se positivt på at indgå i et frivilligt samarbejde om mulighederne på deres jorde og en arealomlægning til gavn for vandmiljøet, klimaet og naturen samt en fremtidssikret landbrugsproduktion.

Den Lokale Trepert Kalundborg v/ repræsentanterne udpeget af Landbrug & Fødevarer, Danmarks Naturfredningsforening, Naturstyrelsen og kommunerne

Frank Keinicke, VKST

Søren Gammelby, VKST

Jens Peter Simonsen, Naturstyrelsen Midtsjælland

Susanne Ladefoged, Danmarks Naturfredningsforening

Erling Brock Jakobsen, Danmarks Naturfredningsforening

Jakob Beck Jensen, Kalundborg Kommune (V), *formand for Lokal Trepert Kalundborg 2.1*

Eva Levinsen, Kalundborg Kommune (F)

Karina Vincentz, Odsherred Kommune (N)

Felix Pedersen, Odsherred Kommune (A)

Karen Thestrup Clausen, Holbæk Kommune (Ø)

Christian Ahlefeldt-Laurvig, Holbæk Kommune (V)

Klaus Hansen, Ringsted Kommune (V)

Morten Suhr, Sorø Kommune (F)

Jannik Rauer, Sorø Kommune

Jørgen Grüner, Slagelse Kommune (F)

Bilag: Oversigtskort med potentielle lokaliteter for minivådområder i Hovedopland 2.1 Kalundborg.

